

# Raads**voorstel**

Openbare raadsvergadering  
13 maart 2018

## Agendapunt 11

**Onderwerp** Wijzigen Reglement van orde raadsvergaderingen Leudal 2015  
t.b.v. invoering risicoanalyse integriteit voor kandidaat-wethouders

**Portefeuillehouder** A.H.M. Verhoeven MPM (burgemeester)  
**Steller** Drs. W.A.L.M. Cornelissen (griffier)

### **1. Vigerende regeling Reglement van orde m.b.t. benoeming wethouders**

In het 'Reglement van orde raadsvergaderingen Leudal 2015' is een artikel opgenomen (artikel 6) waarin iets is geregeld over de benoeming van wethouders. Het artikel luidt als volgt:  
*'Bij benoeming van een wethouder stelt de raad een commissie in bestaande uit drie raadsleden. De commissie onderzoekt of de benoeming van de kandidaat voldoet aan de vereisten van de artikelen 36a, 36b, 41b eerste, derde en vierde lid, en 41c, eerste lid, van de Gemeentewet en brengt vervolgens advies uit aan de raad over de benoeming tot wethouder.'*

Dat onderzoek komt er in hoofdzaak op neer dat t.b.v. het door de raad te nemen besluit getoetst wordt of een kandidaat-wethouder minimaal 18 jaar is, allerlei hoofdfuncties niet vervult (of neerlegt m.i.v. z'n benoeming), geen ongewenste nevenfuncties heeft en geen advocaat of adviseur is in geschillen met de gemeente.

### **2. Burgemeester en gouverneur willen extra toets raad bij benoeming wethouders**

Een burgemeester heeft al heel lang, als onderdeel van zijn algemene taak om 'een goede behartiging van de gemeentelijke aangelegenheden te bevorderen', impliciet een rol gehad als hoeder van de bestuurlijke integriteit.

In 2016 is, om precies te zijn per 1 februari, een wijziging van de Gemeentewet in werking getreden (artikel 170, tweede lid) waarbij, nu dus expliciet, is bepaald *'De burgemeester bevordert de bestuurlijke integriteit van de gemeente.'*

In de Provinciewet is een bepaling van gelijke strekking opgenomen voor de gouverneur.

- *Opmaat tot gemeenteraadsverkiezingen 2014*

Bij brief van 24 januari 2014 aan alle Limburgse burgemeesters deed gouverneur T. Bovens een eerste poging om hen + in hun verlengde de gemeenteraden zover te krijgen dat die gemeenteraden bij hun besluit omtrent de benoeming van wethouders (naast uiteraard politieke afwegingen) niet alleen de wettelijke vereisten als toets zouden gebruiken maar ook een vrijwillige toets van mogelijke integriteitsrisico's die kleven aan een kandidaat-wethouder. Daarbij reikte hij de 'Handreiking risicoanalyse integriteit openbaar bestuur' van de provinciale stuurgroep integriteit aan.

Het presidium gaf destijds, in zijn vergadering van 4 februari 2014, te kennen het provinciale voorstel niet te willen overnemen. Argumenten waren toen:

- De raadsleden weten op het moment van benoeming, ook zonder zo'n toets, of er te zware integriteitsrisico's aan een kandidaat kleven;
- De kosten van het onderzoek door een onderzoeksbureau . Per kandidaat bedroegen die kosten in 2014 tussen de circa € 800 en € 2.000.
- De vertraging die het onderzoek in het besluitvormingsproces teweeg brengt. De gemiddelde doorlooptijd bedroeg in 2014 zo'n twee weken (10 werkdagen). Als de coalitieonderhandelingen tot een goed einde zijn gebracht willen de raadsleden (en met name de nieuwe coalitiefracties) dat de zittende wethouders zo snel mogelijk worden opgevolgd door de nieuwe wethouders.

- *Opmaat tot gemeenteraadsverkiezingen 2018*

Gouverneur T. Bovens heeft bij zijn brief van 28 augustus 2017, gericht aan burgemeester A. Verhoeven, opnieuw genoemde 'Handreiking risicoanalyse integriteit openbaar bestuur' onder de aandacht gebracht, nu met het oog op de gemeenteraadsverkiezingen van 2018 en de daaruit voortvloeiende vorming van een nieuw college waarvoor benoemingsbesluiten van de raad m.b.t. wethouders nodig zijn.

Burgemeester Verhoeven heeft in de presidiumvergaderingen van 6 november + 4 december 2017 bepleit dat ook de gemeenteraad van Leudal, net zoals vrijwel elke andere Limburgse gemeente, een risicoanalyse van mogelijke integriteitsrisico's m.b.t. kandidaat-wethouders betreft bij zijn besluitvorming omtrent benoeming van die wethouders.

Het presidium is er mee akkoord dat daarover nu een raadsvoorstel aan uw raad wordt voorgelegd.

### **3. Waarom een risicoanalyse integriteit benoembaarheid wethouder?**

De morele geschiktheid van een kandidaat-wethouder is een primaire verantwoordelijkheid van de politieke groeperingen. Zij kennen uit ervaring en maken dat zo nodig nog op uit recente met die kandidaat gevoerde gesprekken welke integriteitsrisico's hun kandidaat zou kunnen lopen in z'n algemeenheid of in het bijzonder m.b.t. bepaalde bestuurlijke portefeuilles van het college. Zij schatten daarmee ook de eventuele risico's in die zij, met de benoeming van hun kandidaat als wethouder, als politieke groepering en speciaal als raadsfractie (coalitiefractie) in politieke zin gaan lopen.

Voor een gedeelte van de gemeenteraad (waartoe ook de beoogde coalitiepartner mag worden gerekend) ligt die bekendheid met de kandidaat-wethouder anders. Zij moet er tot nog toe veelal op vertrouwen dat een kandidaat-wethouder is wat ie (of z'n fractie dan wel politieke groepering) zegt te zijn. Een onafhankelijke risicoanalyse kan de gemeenteraad daarbij (naast een uit te voeren 'politieke' + wettelijke toets) helpen z'n besluit omtrent benoeming van een wethouder te nemen.

#### **4. Wat houdt een risicoanalyse integriteit concreet in?**

Een risicoanalyse integriteit wordt uitgevoerd door een extern bureau. Een aantal bureaus is op dat vlak actief, die bureaus dienen over een speciale vergunning te beschikken op grond van de Wet particuliere beveiligingsorganisaties en recherchebureaus.

De bureaus hanteren op hoofdlijnen de volgende werkwijze:

- a. de kandidaat-wethouder vult een vragenlijst in, de verantwoordelijkheid voor (gegevens over) integer handelen ligt immers bij de kandidaat-bestuurder zelf en niet bij het bureau;
- b. het bureau voert een gesprek met de kandidaat-wethouder waarbij de bewustwording centraal staat in zijn handelen als toekomstig wethouder en de onafhankelijke positie die de wethouder moet innemen;
- c. de kandidaat-wethouder ontvangt de rapportage van het bureau waarin de uitkomsten van de risicoanalyse zijn verwoord;
- d. het bureau voert een gesprek met de burgemeester met adviezen en aandachtspunten.

Een risicoanalyse toont aan welke risico's de kandidaat-wethouder loopt op financieel terrein (zakelijke belangen, persoonlijke belangen), relationeel terrein (netwerk, vrienden, familie) en functioneel terrein (informatie/kennis, bevoegdheden, positie).

Daarnaast bevat een risicoanalyse concrete aanbevelingen voor beheersmaatregelen die er toe kunnen leiden dat (1) binnen het college afspraken worden gemaakt over het beheer van bepaalde portefeuilles en de deelname aan beraadslaging en besluitvorming over bepaalde dossiers, (2) bepaalde nevenfuncties worden beëindigd en (3) financiële belangen transparant worden gemaakt.

#### **5. Doorlooptijd onderzoeksprocedure en analyse**

De doorlooptijd van de onderzoeksprocedure en analyse bedraagt ongeveer twee weken (10 werkdagen).

Die doorlooptijd kan aanzienlijk worden bekort indien de politieke groeperingen hun kandidaat-wethouders tijdig een 'Verklaring Omtrent het Gedrag' (VOG) laten aanvragen. Zoals in paragraaf 3 gesteld 'De morele geschiktheid van een kandidaat-wethouder is een primaire verantwoordelijkheid van de politieke groeperingen'.

De verklaring omtrent het gedrag dient door de kandidaat-wethouder persoonlijk te worden aangevraagd bij de gemeente waar de kandidaat woont. Het onderzoek wordt uitgevoerd door de screeningsautoriteit Justis van het ministerie van Justitie en Veiligheid. De procedure kent een apart onderzoeksprofiel voor politieke ambtsdragers én er is een spoedprocedure met een doorlooptijd van 6 dagen.

## 6. Wie krijgt wat te lezen of te horen?

'Uiteraard' verschilt de werkwijze van de diverse bureaus maar over *'wie krijgt wat te lezen of te horen'* kan het volgende worden gezegd:

- a. de kandidaat-wethouder ontvangt van het bureau de rapportage;
- b. de burgemeester ontvangt, na instemming van de kandidaat-wethouder, ook een (maar iets andere) rapportage met daarin een weergave van de geraadpleegde stukken, de met de kandidaat-wethouder besproken onderwerpen, de mogelijke integriteitsrisico's en eventuele aanbevelingen. De rapportage aan de burgemeester betreft een persoonlijk advies dat bedoeld is voor intern beraad. In geval van een verzoek van derden om informatie uit die rapportage worden de daarin opgenomen persoonlijke beleidsopvattingen (gelet op artikel 11, eerste lid, van de Wet openbaarheid van bestuur) niet verstrekt;
- c. de burgemeester zal de raadsleden, met het oog op de beraadslaging + besluitvorming over de benoeming van de kandidaat-wethouder, informeren over de conclusies en aanbevelingen van de risicoanalyse.

De informatie van de burgemeester aan de raad kan eventueel een persoonlijk advies bevatten dat bedoeld is voor intern beraad door de raad. In geval van een verzoek van derden om informatie uit die informatie worden de daarin opgenomen persoonlijke beleidsopvattingen (gelet op artikel 11 van de Wet openbaarheid van bestuur) niet verstrekt.

Op grond van artikel 25, tweede lid, van de Gemeentewet kan de burgemeester zo nodig ook onder het opleggen van geheimhouding (op grond van een belang, genoemd in artikel 10 van de Wet openbaarheid van bestuur), een stuk aan de raad(sleden) overleggen met daarin bepaalde informatie voortvloeiende uit de risicoanalyse;

- d. in een raadsvergadering is het niet mogelijk om 'de deuren te sluiten' om vervolgens in een besloten vergadering te beraadslagen of te besluiten over de benoeming van wethouders. Daardoor zal in raadsvergaderingen prudent moeten worden omgegaan met de van de burgemeester verkregen informatie over de conclusies en aanbevelingen van de risicoanalyse.

## 7. De kosten + raming uitgaven in de begroting en de meerjarenraming

De kosten die de bureaus, per wethouder, in rekening brengen schommelen rond de € 1.000 à € 1.100, exclusief btw.

In de begroting is hiervoor geen budget opgenomen. Ik stel u voor om de kosten van de risicoanalyse in 2018 ten laste te brengen van de post onvoorzien + om voortaan in de begroting een jaarlijks bedrag van € 1.500 op te nemen voor risicoanalyses integriteit met dien verstande dat één keer in de 4 jaar een bedrag van € 6.000 wordt opgenomen i.v.m. de aanvang van de nieuwe zittingsperiode.

## 8. Voorstel

Indien uw raad in het kader van de beraadslaging + besluitvorming over de benoeming van kandidaat-wethouders het toetsen aan formeel-wettelijke (integriteits)aspecten wenst uit te breiden met eigen materieel-wettelijke (integriteitsaspecten) dan waren daarover bepalingen op te nemen in het 'Reglement van orde raadsvergaderingen Leudal 2015'.

In dat geval stel ik u voor om het huidige artikel 6 te wijzigen waardoor het als volgt komt te luiden:

1. In opdracht van de burgemeester wordt, voorafgaande aan het besluit van de raad omtrent benoeming van een wethouder, een risicoanalyse integriteit uitgevoerd door een extern bureau dat daartoe beschikt over een vergunning op grond van de Wet particuliere beveiligingsorganisaties en recherchebureaus.  
Indien de kandidaat-wethouder z'n kandidaatstelling na de gehouden risicoanalyse handhaaft, informeert de burgemeester de raadsleden over de conclusies en aanbevelingen van de risicoanalyse.
2. Ter gelegenheid van de benoeming van een wethouder stelt de raad, op voorstel van de burgemeester, een commissie in bestaande uit drie raadsleden.
3. De commissie toetst de benoembaarheid van een kandidaat-wethouder aan de hand van de volgende stukken en wettelijke bepalingen:
  - de Verklaring Omtrent het Gedrag;
  - de benoembaarheidsvereisten: artikel 36a juncto artikel 10 Gemeentewet;
  - de onverenigbare functies: artikelen 36a, lid 3 en 36b Gemeentewet;
  - de nevenfuncties: artikel 41b Gemeentewet;
  - de verboden handelingen: artikelen 41c juncto artikel 15 Gemeentewet;
  - de Gedragscode integriteit burgemeester + wethouders gemeente Leudal 2015'.De commissie brengt vervolgens advies uit aan de raad over de benoeming tot wethouder.

Heythuysen, 31 januari 2018.

DE GRIFFIER VAN DE GEMEENTE LEUDAL,

Drs. W.A.L.M. Cornelissen.